

DR. ZDRAVKO ZUPANČIČ

Izgovorjena beseda je umetnost trenutka

Rodil se je leta 1960, ko sta Kennedy in Nixon odprla sezono lova na volivce po televiziji, in očitno ga je to zaznamovalo. Kadar kdo preveč naloži, gre na televizijo razložiti. Prelomnica v njegovem življenju je bilo leto 1997, ko sta s soprogo Aleksandro ustanovila Šolo retorike Z&Z, in od takrat govori o govorjenju. Dr. Zdravko Zupančič kot besedni žongler nastopa, predava, poučuje in deli izkušnje na domačih in svetovnih odrih. Najraje piše, a svetuje, da ga ne sprašujete o njegovih devetih knjigah, še zlasti ne o najbolj sveži, *Slovenski politiki v pesmi in besedi*.

Lucija Mulej

Kako ocenjujete slovenski javni govorniški prostor?

Že stoletja kroži izmišljena posplošitev, da smo Slovenci slabi govorniki. Brez kančka samozavesti, sramežljivi, v besednih dvobojih vsakič poraženi, še posebno v tekmah s predstavniki južnejših dežel.

Smo ravno tako dobri govorniki kakor predstavniki katerega koli drugega naroda. Ampak za javne razprave,

izgovorjena beseda ne živi sama zase, vselej pride iz takih ali drugačnih ust. Vsakdo je lastnik svojega, neponovljivega, izvirnega govornega sloga, pravi Zdravko Zupančič. FOTO DARJA ŠTRAVS TISU

denimo predvolilne bitke, bi si dovolil nekaj nasvetov:

Če si sebi preveč všeč, za druge dosti ne ostane.

Ne bodite smešni, bodite zabavni.

Ne dvigujte prsta, dokler temeljito ne obližete marmelade, v katero je bil pomohen.

Ne tožarite sogovornikov gledalcem. Predstavlajte si, da ste na skupinskem pogovoru kandidatov z bodočim

delodajalcem – kako bo videti, če vsevprek udrihate po ljudeh, ki se potegujejo za isto službo kot vi?

Ne govorite praznih besed s polnimi usti samohvale.

Kako gledate na sporazumevanje na twitterju?

Če je čivk dobra domislica, če je duhovit, izvrstna igra besed, če je haiku z dodano vrednostjo, odtis dogodkov dneva – imenitno, sem za.

Aja, saj res. Če je čivk žaljiv in pritlehen, takrat povzroči okužbo vsesplošnega sporazumevanja, ki se širi in ogroža javno zdravje.

Besede gradijo ali rušijo, a izreči prave besede v pravem trenutku je redka večšina. Kako globoko se zavedamo te resnice?

Kadar nekaj rečemo, a nam je potem žal, takrat se zavedamo, da smo zamenjali večšino premisleka. »Desetkrat premisli, preden rečeš,« mi je govoril pokojni oče, »potem pa molči in ne reci ničesar.« Beseda ni smrkelj, da bi jo potegnili nazaj.

A besede lahko zgradijo tempelj odnosov. Če jih krasita pristnost in iskrenost. Beseda iskrenost je sicer kanček zlorabljen. »Sem popolnoma iskren in vsakemu povem, kar mu gre.« Taka samohvala v resnici pomeni, da svojo vzvišenost povsem nepremišljeno vsakomur zmečemo v obraz. Mogoče pa drugih ljudi ne zanima, kaj si mislimo o njih.

Ko se trudimo izražati izbrano in hkrati sproščeno ter spontano, ko besede enega rojevajo besede drugih, takrat sta govor in pogovor v užitek. Izgovorjena beseda je umetnost trenutka.

Kako razmišljate o pojmih diplomacija, iskrenost in hinavščina? Torej, vsega ne gre metati v obraz?

Iskrenost do sebe in spoštljivost do drugih. Diplomacija je najvišja stopnja prijaznosti. A lahko se sprevrže v pokroviteljstvo, pokroviteljstvo pa je hinavščina.

Iskrene zmagovalci ne sprožajo ognjemetov obrazne mimike in hkrati poražencu dovolijo, da v celoti ohrani svoj obraz.

Se da tremo odpraviti v celoti?

Kdor pravi, da nikdar nima treme, laže ali pa je klinični primer. Kanček vznemirjenja je vselej dobrodošel, saj nas navdihne, dvigne voljnost do govorjenja in nastopanja. Antični mojstri so trdili, da prava mera treme izkazuje spoštljivost do občinstva.

Popolno osredotočenje na vsebino je najboljšo zdravilo, saj se ne moremo hkrati ukvarjati še s svojim strahom. Čarovnica ostane na drugem bregu in tam izgubi svojo moč.

Pisatelji so namreč patološko zaljubljeni v svoje knjige in porabijo več črk za oboževanje svojih del, kakor so jih za pisanje. Njegovo strokovno področje raziskovanja so kretneje govorca s preprostim izhodiščem – *Verbum tene, gestus sequentur*, govorite sporočilo – kretneje bodo sledile. Na njivi svojega življenja je pridelal pet otrok in vnuka ter čuti, da je skrajni čas za ponovno ustanovitev Pravljirnega gledališča. Na Obali za jesen svojega življenja snuje Retorično akademijo. Vsakdo je namreč dolžan predati naprej, kar je prejel, še zlasti znanje in izkušnje.

Nekje ste zapisali, da je vaše poslanstvo pomagati ljudem, da se znebijo strahu pred govorjenjem in nastopanjem ter prepoznajo, da je izgovorjena beseda govornikov odtis. Kaj vam pomeni beseda in kaj govorništvo?

Lajšanje treme je božansko opravilo. Trpljenje zaradi strahu pred nastopanjem poznajo govorniki od vekomaj. Tistim z izrazito obliko agorafobije je najbolj v pomoč nekdo, ki takšna čustva dobro pozna in jih obvladuje. Skrivnost je v sprejemanju – naredite vse, kar je v vaši moči, za kakovosten nastop (temeljita priprava, sproščanje pred začetkom, glasna vadba ...), drugo prepustite. Naj vas bo strah, a pogumno stopajte na oder in se izpostavite.

Izgovorjena beseda ne živi sama zase, vselej pride iz takih ali drugačnih ust. Vsakdo je lastnik svojega, neponovljivega, izvirnega govornega sloga. Izgovarjanje besed je moja radost, moje zdravljenje, prenašanje bakle prihodnjim rodovom. Znanje nam namreč nič ne koristi, če ga ne znamo oznanjati. Učenje govorništva je moj poklic, od tega živim, pesniška služba je bolj klavrno plačana.

Je res, da je dar za govorjenje darilo višje sile ob rojstvu slehernika?

Res. Človeka govor opredeljuje. Sporazumevajo se tako rastline kakor živali, na zemlji govori zgolj človeško bitje. Nedavno sem bil sicer deležen ugovora, da to nikakor ni res. »Kdo pa še govori?« sem vprašal z zanimanjem. »Moj Koki!« »Ampak, gospod, vaš Koki ne govori, on oponaša, kar sliši.« »On govori!« »Ni mogoče, nima možganov, on ne ve, kaj govori!« »On točno ve, kaj govori!« Da sem lahko speljal predavanje do konca, sem bil prisiljen uporabljati izraz »človeštvo in Koki«.

Dar smo prejeli, je v nas, a vsakdo ga razvije na svoj način. Zato ne obstajajo ljudje, ki niso nadarjeni za govorjenje in nastopanje. Obstajajo zgolj tisti, ki so imeli smolo, da jim v svojem razvoju, vzgoji, šolanju ni uspelo daru oplemeniti z večšino.

ONAPLUS

V prodaji

POSEBNA PONUDBA

REVILJA + KNJIGA

€ 9,90

Knjigo je mogoče kupiti skupaj z revijo na izbranih prodajnih mestih.